

A Társaság szervezeti élete

A Szirmai Endre-díj átadása
Hamburg, 1988. december 5.

Tisztelt Hölgyeim és Uram!

A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság alig több, mint évtizedes története során kezdettől fogva törekedett arra, hogy a hungarológia terén kiemelkedő érdemeket szerzett tudósok elismerésére módot találjon, kifejezésre juttassa e szakterület művelői iránti tiszteletét, s ennek látható jelét is adja. Már alapszabályaink intézkedtek arról, hogy a Társaság közgyűlései a hungarológia legkiemelkedőbb, főleg idősebb tudósait a magyar nyelv, irodalom, néprajz, művelődéstörténet terén való munkásságukért egész életművük alapján tiszteleti taggá válasszák. 1979-ben a Társaság Lotz János emlékére érmet alapított azzal a céllal, hogy a magyar nyelv és irodalom Magyarországon kívüli oktatása, a hungarológia egyes szakterületeinek a megismertetése, illetve az ennek érdekében végzett szervezőmunka terén szerzett érdemeket elismerje és megtisztelje. 1981 óta minden közgyűlés alkalmával sor kerül négy-hat Lotz-érem kiosztására. Ehhez járul most a hungarológia művelésében szerzett érdemek megbecsülésének harmadik módja, a Szirmai Endre-díj. Társaságunk pártoló tagja, a neves stuttgarti orvosprofesszor jóvoltából mód nyílt arra, hogy a Társaság háromévenként egy 3000 DM összegű díjat juttasson meghatározott feltételeknek megfelelő tudományos alkotásért. A Társaság végrehajtó bizottsága 1987-ben dolgozta ki a díj odaítélésének szabályzatát, mely szerint a díjat vagy a magyar kultúra, történelem valamely eddig ismeretlen, jelentős emlékének a felfedezéséért, illetve publikálásáért; vagy pedig valamely világnyelven megjelent hungarológiai tárgyú tudományos munkáért lehet odaítélni. Az erre létesített kuratórium javaslata és a végrehajtó bizottság 1988. évi ülésén történt döntése alapján a Szirmai Endre-díj első jutalmazottja Dr. Czigány Lóránt úr lett *The Oxford History of Hungarian Literature. From the Earliest Times to the Present* című, a Clarendon Pressnél 1984-ben megjelent majd 1986-ban újra kiadott munkájáért. Öröm és megtiszteltetés számomra, hogy öt ebből az alkalomból Társaságunk elnöke, Bo Wickman professzor, valamint egész elnöksége és végrehajtó bizottsága nevében üdvözölhetem.

Czigány Lóránt 1935-ben született Sátorajújhelyen; egyetemi tanulmányait Szegeden, Oxfordban és Londonban végezte, s a PhD fokozatot ez utóbbi helyen nyerte el 1965-ben. Hosszú ideig dolgozott a British Library-ben és éveken át tanította a magyar irodalmat a Berkeley-i egyetemen. De mindezek mellett elsősorban azzal a hallatlanul gazdag irodalomtörténeti munkásságával vált ismertté, melyet a Nyugat-Európában feltárható magyar irodalmi emlékek és források felkutatásának, feldolgozásának és publikálásának szentelt. E területen különösen termékeny volt a British

Library-ben végzett tevékenysége, ahol számos ismeretlen hungarikát fedezett fel. E téren való főbb publikációi: Iványi-Grünwald Béla és Waltherr László gyűjteményeinek katalógusai, valamint Szabó Zoltán írásainak publikálása. A néhány éve elhunyt Szabó Zoltán nagy értékű hagyatékának a feldolgozásán pedig jelenleg is dolgozik mint a hagyaték kurátora. Ő állította össze Cs. Szabó László bibliográfiáját és az Új Látóhatár repertóriumát is. Közben állandó témája a magyar és az angol irodalom kapcsolata, mely téren alapvető *A magyar irodalom fogadtatása a viktorianus Angliában, 1830–1914* című, Budapesten 1976-ban megjelent könyve. Ezt a hungarológiát annyi jeles munkával gazdagító munkásságot koronázta meg a magyar irodalom teljes történetét angolul összefoglaló könyve, mely a díj odaítélésének alapjául szolgált.

Angol nyelvű magyar irodalomtörténetével Czigány Lóránt úttörő munkára vállalkozott és igen nagy szolgálatot tett a magyar irodalomtörténetnek és általában a nemzetközi hungarológiának. Nem mintha nem írtak volna, illetve adtak volna ki már korábban is angolul magyar irodalomtörténetet. Ezeket azonban többnyire eredetileg Magyarországon és magyarul írták, nem pedig angol környezetben élő, angolul író tudósok. Ráadásul az utóbbi évtizedekben a Magyarországon angolul kiadott irodalomtörténetek mind több szerző munkái, s az egyes részeket a szerkesztők csak több-kevesebb sikerrel tudták egységessé formálni. Czigány Lóránt egymaga vállalkozott a teljes magyar irodalomtörténet összefoglalására, amire – mint tudjuk – Magyarországon, magyar nyelven is csak félévszázada történt kísérlet Szerb Antal, majd Féja Géza részéről. Az egyszemélyes irodalomtörténetnek mindig nagy előnye, hogy egységes látásmódot, értékelésrendet tud érvényesíteni a legrégebb időktől napjainkig. Természetesen minden ilyen mű erősen egyéni jellegű, nem a közfelfogást igyekszik rögzíteni, hanem a szerző látképét nyújtja az adott irodalomról. Czigány Lóránt könyve is új, egyéni arculatú magyar irodalomtörténet, mely bátran vállal az elterjedt, mondhatni kodifikált nézetekkel szemben külön álláspontot. Az ilyen mű kritikai fogadtatása mindig változó, megoszló, hiszen egyfajta kihívást is megtestesít. Így van ez ebben az esetben is, de ezt is érdemnek kell tulajdonítanunk, mivel mint minden tudomány, az irodalomtörténet is csak a sokféle egyéni álláspont ütközése közepette fejlődhet, haladhat előre. Czigány Lóránt az angolszász irodalomtudomány háttér-ismeretével és az angol nyelvű olvasót szem előtt tartva járult így hozzá a magyar irodalom történetéről való képünk gazdagításához, színesebbé, teljesebbé tételéhez. Méltán megilleti ezért őt az első Szirmai Endre-díj.

A díj átadásakor nyilvánosan is szeretném itt kifejezésre juttatni Társaságunk köszönetét a nagylelkű díj-alapító Szirmai Endre professzornak, aki lehetővé tette, hogy egy kitűnő tudós kitűnő munkáját elismerhessük. Elnökünk, s Társaságunk egész vezetősége nevében kívánok neked, kedves Lóránt, további sikeres munkát, erőt, egészséget a magyar irodalom és irodalomtörténet érdekében végzett és mindnyájunk tiszteletét kivívó munkásságodhoz.

Klaniczay Tibor